

KAKŠEN KROMPIR IMAŠ PA NAJRAJE?

Krompirja je sama vlaga: prvo v zemlji, nato v kleti in na koncu v vodi.

Kadar krompir pozebe, je treba zanj pripraviti še en predal.

Če se krompir na cvetni teden sadi, potem zmirom cvete.

Amerikanski denar je kakor krompir, samo za eno leto.

Najbolj neumen kmet ima najdebelejši krompir.

Krompir je pregnal lakoto iz Evrope.

Brez krompirja ni kosila.

Imeti krompir.

Pavle Zidar Krompir

XII.
Zdaj krompir že dozoreva,
a zaliv svetega Jerneja
pa preplavlja plima ...
Sedim na obali in poslušam

- prisluškujem tišini,
ki je kot zatega pasu,
vsa ožja in ožja,
razrahljan sem od miru,

misli svoje sejem
na blizu in na daleč ...
O Itaka rodna,

moja Istra mrčava,
po tebi toliko ženskih
skrivnosti tava, tava!

Prežihov Voranc Samorastniki

... Odkar je živel Dihurski rod, je gorela tudi želja, priti do njive, ki bi rodila krompir. Že stari Dihur je nekoč na tujem svetu napravil novino za rž in krompir. Toda po nekaj letih, ko je bila zemlja očiščena in je pričela roditi, je posestnik sam pridržal novino. Sedanji Dihur je upal, da mu bo sosed odstopil suhi rob nad njegovo mlakužo. Na tihem je svet preiskal in našel, da je kakor nalašč za krompir, da je suh, peščen in globok. Toda sosed mu ga ni hotel prodati.

Vlažne Dihurjeve njive niso bile za krompir. Po navadi je gnil že v zemlji ali pa je bil piškav in drobničast ter imel zoprn okus.

Leto za letom so Dihurjevi upali na obilno krompirjevo letino. Poskušali so na vse načine. Prebirali so semenje, ga sadili zgodaj spomladi ali pa šele, ko so ga v dolini že grebali, mu gnojili ali pa ga sejali v jalovo zemljo. Uspeh je bil vedno isti.

Otroke je pestil večer strah, kdaj bodo zadnjikrat videli krompir v oblicah na mizi. Po navadi ga je zmanjkalo že pred pustom. Dihur je ostanek o pravem času skrtil za seme, otrokom pa je lagal:

»Zmanjkalo ga je! – Prihodnje leto pa ga ne bo, sejali ga bomo na 'bradavici' ...«

Kopanje krompirja je bilo pri Dihurjevih eno najbolj svečanih opravil. Da bi sadežev ne poškodovali z motiko, so rili goloč po zemlji in kakor krti plezali po kolenih za njimi.

Otroci so komaj shodili in že so se koritali po brazdah ter strahoma vrtali za krompirjem. Kadar so naleteli na posebno velik sad, so zagnali krik:

»Krompir, krompir ...«

Dihur je vpil:

»Pazite, da ga ne ranite!« ...